

Un scurt istoric al ICCV

Pentru a înțelege orientarea prezentă a Institutului este necesară o scurtă trecere în revistă a principalelor faze ale acestuia.

Istoria ICCV a cunoscut până acum două faze, în prezent am intrat într-o a treia fază, cu o orientare distinctă.

Faza I: 1990 – 2004

a. 2 ianuarie 1990: prin lege este înființat Institutul.

b. Misiunea ICCV: cunoașterea realității sociale românești și contribuție activă la reconstrucția României:

- * Cunoașterea societății românești. **Sociologia românească** nu este numai sociologia făcută de români, în România, dar, mai mult, sociologia care are ca obiect societatea românească: diagnoza stării sociale a României și contribuții la programele de dezvoltare social-economică a țării.

- * Extinderea domeniului prioritar de cercetare: UE ca spațiu al României, poziția României în lumea actuală.

- * Dezvoltarea tematicii sociologice universale: teoria și metodologia sociologiei.

- * Producerea, prin cercetări sociologice empirice, de fapte sociologice despre realitatea socială.

- * Contribuții la reforma și dezvoltarea societății românești

- * Difuzare rezultatelor cercetării științifice în mediul academic și în sistemul public.

- * Contribuții la coagularea *conștiinței de sine* a comunității românești, a înțelegerii problemelor cu care societatea românească se confruntă.

- * Contribuții la coagularea comunității sociologice românești.

- * În perioada 2001 -2004, Institutul a dezvoltat o colaborare specială cu guvernarea: constituirea unei noi instituții în subordinea Primului Ministru, CASPIS (*Comisia Anti-sărăcie și Promovare a Incluziunii Sociale*) și a elaborat PNAinc (*Planul Național Anti-sărăcie și Promovare a Incluziunii Sociale*) adoptat de guvern printr-un HG în 2003. Pe baza acestui Plan s-a negociat cu Comisia Europeană un document comun obligatoriu pentru aderarea României în UE: *Joint Inclusion Memorandum*.

c. Programele de cercetare a ICCV: 1990-2004

- * Contribuții la constituirea strategiei tranziției la economia de piață (programului coordonat de Prof. Postolache): componenta socială a strategiei tranziției; monitorizarea implementării și evaluarea lui.
- * Diagnoza stării sociale a României
- * Calitatea vieții. Standardul de viață, venituri, consum. Stiluri de viață.
- * Calitatea vieții sociale.
- * Rolul statului și politicile sociale
- * Problemele cu care societatea românească avea să se confrunte: sărăcia, situația copiilor, tinerilor și vârstnicilor, situația social-economică, culturală și politică a populației de romi.

D. Programe de dezvoltare instituțională

- * Construcția Institutului
- * Angajarea personalului: accent pe tineri. ICCV, un institut tânăr.
- * Cărți, studii, articole în mass-media, participări publice, conferințe, conferințele științifice ale ICCV.
- * Rapoartele sociale ale ICCV: o prioritate publicistică.
- * *Cercetări sociologice empirice* pe eșantioane naționale reprezentative (16, rezultatele fiind publicate în cărți rapoarte, studii). Institutul a dispus de resurse financiare rezonabile pentru cercetarea sociologică empirică, pentru deplasări, pentru echipament de cercetare și oportunități de publicare
- * Revista *Calitatea vieții. Revistă de politici sociale*. Publicată continuu din 1990, 4 numere/ an.
- * Revista *Sociologia românească*. Publicată continuu din 1990. 4 numere/ an.
- * Biblioteca calității vieții și a politicilor sociale ale ICCV
- * Crearea unui sistem de indicatori social-economici ai calității vieții.
- * Realizarea de Baze de date sociologice.

Faza II: 2005 – 2022

Un nou context politic

- * Conducerea politică a țării a fost preluată de doi președinți puțini interesați de starea socială a țării, orientare indusă și guvernelor pe care le-au controlat.
- * Instituțiile internaționale, FMI, Banca Mondială, UNICEF, și-au accentuat responsabilitatea de a sprijini reformele în România. Alături de suportul politic și tehnic, ele au organizat și programe de cercetare social-economică de importanță națională. Efectul: institutele de cercetare românești au fost împinse mai mult spre teme sectoriale sau chiar minore.

* Finanțarea cercetării științifice s-a redus substanțial în întreaga perioadă. Finanțarea cercetării în sfera socialului a fost și mai redusă datorită unei politici din această perioadă: ONG-urile au fost preferate sistematic pentru programe de cercetare sociologică și de intervenție mai de regulă locală și punctuală; în unii ani, Academia a fost exclusă de la fondurile Ministerului Cercetării.

* Institutul dispune de resurse financiare extrem de modeste, reduse practic la limita bugetului pentru salarii. S-au adăugat resurse financiare modeste și fluctuante din contracte (și acestea puține) la solicitarea unor instituții publice și din granturi pentru cercetătorii tineri. Nu au mai existat resurse financiare pentru echiparea Institutului. Unii cercetători au fost forțați să cumpere aparatura și cele necesare cercetării din venituri proprii.

* Misiunea Institutului fixată prin înființarea Institutului nu a putut fi realizată, decât cu mari eforturi și cu rezultate inevitabil sub nivelul capacității.

Cu resursele foarte modeste proprii a continuat publicarea a două reviste științifice: *Calitatea Vieții* și *Sociologie românească*.

S-a dezvoltat biblioteca "fizică" a ICCV axată pe *Calitatea Vieții* și *Politici Social*. Cu acces liber.

S-au introdus 5 noi programe instituționale și de cercetare, realizate exclusiv din resursele modeste ale institutului și în mod special prin efortul voluntar al cercetătorilor și asistenților de cercetare.

- 2018 Revista *România socială*, peste 100 articole pe an, cu sute de mii de cititori.
- 2017 *Biblioteca Virtuală de Sociologie a ICCV*, cu acces liber: circa 1 655 volume, reviste, studii. Este inclusă numai sociologie românească. Probabil peste o sută de mii de cititori.
- Experimentul *Inovația socială: 2015*.
- Programul *Istoria socială a Românie în perioada modernizării*. Volum publicat.
- Programul *Istoria sociologiei românești: de la începuturi (1900) până în 2016*. Volum publicat.

A continuat tradiția ICCV: *Rapoartele sociale ale ICCV*. Realizate numai din modestele resurse ale Institutului.

Ne-am confruntat cu mari probleme de ordin financiar:

1. Finanțare bugetară a Institutului s-a redus practic la nivelul salariilor.
2. Finanțarea ultra-modestă și mai mult întâmplătoare a cercetărilor sociologice empirice.

3. S-a adăugat și o *criză indusă din "afară"*: un proces intentat institutului, fundat evident pe intenția, dacă nu de desființare a Institutului, cel puțin de "cumințire" lui.

ICCV a coordonat un consorțiu de 5 institute de cercetare din Academie și Universități și a obținut un grant european cu obiectivul de a dezvolta capacitatea de cercetare științifică în domeniul social. Am fost acuzați că am acordat, pe bază de concurs, multe burse doctorale și post-doctorale tinerilor cercetători din institutele consorțiului, dar nu numai, deși acesta era obiectivul principal al proiectului. ICCV, în calitate de coordonator al consorțiului, a fost amendat cu 1,5 milioane de Ron, din care mai avem o datorie de 800 000. Micile resurse financiare obținute suplimentar, în loc să fie utilizate pentru cercetare, sunt utilizate în ultimul timp pentru plata datoriei.

Efecte ale subfinanțării programelor de interes național și neutilizarea de către guverne a competenței ICCV:

- Deplasarea priorității în cercetare de la *tematica macro* la *tematici sectoriale* sau chiar *minore*.
- Segmentarea cercetării: proiecte individuale; dificultăți de cristalizare a unor mari proiecte.
- "Fugă" din institut. Mici colaborări/ contracte care aduc beneficii, dar subdezvoltarea capacității de cercetare importantă în sistemul academic.
- Scăderea cooperării colegiale și scăderea interesului pentru cercetările celorlalți.
- Interes scăzut pentru valoarea rezultatelor.
- Evaluarea rezultatelor cercetării s-a centrat prioritar pe publicații în reviste din Occident (în special ISI) și marginalizarea interesului pentru publicații pe tematica socială de interes național.

Faza III: 2023 –

- A devenit clar că suntem într-un moment de cumpănă al societății românești și, în consecință, cercetare științifică în domeniul social trebuie să-și reconsidere orientarea.
- Redefinirea misiunii și viziunii ICCV.
- Deplasarea interesului pe problematica socială macro a României: Criza României și Strategia ieșire din criza actuală și de dezvoltare social-economică a României.
- Schimbarea criteriilor de evaluare a activității științifice și a cercetătorilor din ICCV devin o necesitate prioritară

- Încă activitatea institutului este îngreunată de lipsa finanțării necesare a programelor prioritare ale institutului.

În această fază, nu se vor produce schimbări de structură și organizare, dar îmbunătățiri trebuie să fie operate.

Director al Institutului Cătălin Zamfir

14 martie 2024